

กรมทรัพย์สินทางปัญญา

เล่มที่ 80

เลขที่ประกาศ 231

กระทรวงพาณิชย์

วันที่ประกาศโฆษณา

5 มกราคม 2567

ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เลขที่คำขอ

64100264

วันที่ยื่นคำขอ 5 กุมภาพันธ์ 2564

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด หรือ Monthong Khao Bantad Durian หรือ Durian Monthong Khao Bantad

รายการสินค้า

ทุเรียน

ผู้ขอขึ้นทะเบียน

นายเรือง ศรีนาราง

ที่อยู่

34/2 หมู่ที่ 6 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด 23000

1. คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด หรือ Monthong Khao Bantad Durian หรือ Durian Monthong Khao Bantad หมายถึง ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เปลือกผิวสีเขียวปนน้ำตาล ปลายหนามแข็งและแหลมคม เนื้อทุเรียนสีเหลืองอ่อน หนา รสชาติหวาน มัน ปลูกและผลิตในเขตพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดตราด ได้แก่ อำเภอเมืองตราด อำเภอลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ อำเภอแหลมงอบ และอำเภอเขาสมิ้ง

ลักษณะของสินค้า

- (1) พันธุ์ทุเรียน : พันธุ์หมอนทอง
- (2) ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง ทรงผลยาว
- ผิวเปลือก สีเขียวปนน้ำตาล เปลือกบาง ปลายหนามจะค่อนข้างแข็ง และแหลมคม
- เนื้อ หนา สีเหลืองอ่อน
- รสชาติ หวาน มัน มีกลิ่นหอม
- เมล็ด ส่วนใหญ่เมล็ดลีบ มีสีน้ำตาลไปจนถึงสีน้ำตาลเข้ม

2. กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) กิ่งพันธุ์ต้องเป็นพันธุ์หมอนทอง ที่ได้จากการขยายพันธุ์โดยไม่ใช้เพศด้วยวิธีทาบกิ่ง หรือเสียบยอด เพื่อให้ได้กิ่งพันธุ์ตรงตามสายพันธุ์ โดยเกษตรกรสามารถขยายพันธุ์เองหรือซื้อกิ่งพันธุ์จากแหล่งจำหน่ายที่ได้มาตรฐานและน่าเชื่อถือ กิ่งพันธุ์ทุเรียนต้องมีระบบรากที่ดี ไม่คดงอ และแข็งแรง

(2) ฤดูกาลที่เหมาะสมต่อการปลูกอยู่ในช่วงฤดูฝน คือ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน

- (3) พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน สามารถปลูกได้ตามแนวเชิงเขา ที่ลาดชัน และที่ราบ
- (4) เตรียมพื้นที่สำหรับการปลูก กรณีพื้นที่ราบต้องมีการปรับพื้นที่ให้เป็นโคกสูงกว่าระดับพื้นดินปกติ ในลักษณะฝายซีคว่า หรือเป็นลอนกระเบื้อง เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง และลดการเกิดโรคในทุเรียน
- (5) ทำการขุดหลุมและรองกันหลุมด้วยปุ๋ยอินทรีย์โดยระยะห่างระหว่างแถวปลูกในช่วง 8 X 8 เมตร หรือ 10 X 10 เมตร หรืออาจปรับเปลี่ยนระยะปลูกให้เหมาะสมกับพื้นที่หรือองค์ประกอบอื่น
- (6) นำกิ่งพันธุ์ลงหลุมปลูก กลบดินลงในหลุม จากนั้นพรางแสงให้กับต้นทุเรียนที่ปลูกใหม่ด้วยตาข่ายพรางแสง หรือทางมะพร้าว หรือปลูกไม้ที่ไทร้มเงา

การดูแลรักษา

- (1) ทุเรียนเป็นพืชที่ต้องการน้ำมากและสม่ำเสมอ ควรมีแหล่งน้ำที่เพียงพอต่อความต้องการของต้นทุเรียน ในแต่ละระยะของการเจริญเติบโต
- (2) ใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงต้นหรือตามระยะการเจริญเติบโตของทุเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการออกดอก พัฒนาการของดอก พัฒนาการของผล และส่งเสริมคุณภาพของเนื้อร่วมด้วย
- (3) ควรป้องกันโรคในทุเรียน ด้วยสารกำจัดโรคในทุเรียน กรณีเกิดโรคระบาดรุนแรงควรตัดและเผา ทั้งนี้ ต้องหยุดการใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวอย่างน้อย 30 วัน หรือตามความเหมาะสม
- (4) ควรป้องกันแมลงศัตรูพืชในทุเรียน ด้วยสารกำจัดแมลงศัตรูพืชในทุเรียน ทั้งนี้ ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยว 15 วัน หรือตามความเหมาะสม
- (5) ควรกำจัดวัชพืชทุก 2 - 3 เดือน เพื่อไม่ให้วัชพืชสูงหรือยาวเกินไป
- (6) ควรมีการผสมเกสร เพื่อช่วยให้การติดผลดีขึ้น และควรทำในเวลาเย็นเป็นต้นไป
- (7) ควรโยงเชือกเพื่อแยกต้นทุเรียน โดยการโยงเชือกสีต่างๆ ไว้ในแต่ละกิ่ง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่าทุเรียนในแต่ละลูกมีรุ่นไหนบ้างเพื่อให้การเก็บเกี่ยวไม่ผิดรุ่น หรือวิธีการอื่นตามความเหมาะสม

การเก็บเกี่ยว

- (1) ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด จะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนมิถุนายน
- (2) อายุการเก็บเกี่ยว ควรเลือกเก็บทุเรียนที่มีความแก่จัด โดยใช้วิธีนับอายุ คือ 120 วัน นับจากวันที่ดอกบาน
- (3) สังเกตลักษณะผลทุเรียนสุกแก่ที่พร้อมเก็บเกี่ยว ดังนี้
 - (3.1) ขั้วผลเมื่อใช้มือลูบจะรู้สึกสากเป็นเม็ดทราย
 - (3.2) ปากปลิงจะบวม เห็นรอยระหว่างปลิงและขั้วผลได้ชัดเจน
 - (3.3) ปลายหนามจะแห้งแข็ง สีน้ำตาลเข้ม แต่เปราะ หักง่าย
 - (3.4) สีเปลือกผิวจะเปลี่ยนจากเขียว เป็นสีเขียวปนน้ำตาล
 - (3.5) ร่องพูจะเห็นเป็นรอยแยกได้อย่างชัดเจน เมื่อเคาะเสียงจะออกไปร่งๆ คือมีช่องว่างระหว่างเปลือกและเนื้อ
 - (3.6) กลิ่นจะไม่ออกเหม็นเขียว
 - (3.7) น้ำหนักจะไม่ถ่วงมือ
 - (3.8) เมื่อตัดทุเรียนจะมีน้ำใส ๆ ที่ขั้วปลิง น้ำต้องไม่ข้นเหนียว และมีรสออกหวาน

(4) วิธีการเก็บเกี่ยว สามารถเก็บด้วยวิธีการป็นต้นแล้วทำการตัดผลทุเรียน หรือเก็บโดยใช้ไม้สอยผลทุเรียน โดยมีคนรับผลทุเรียนอยู่ข้างล่าง เมื่อทำการตัดลูกทุเรียนลงมาจากต้นแล้ว ต้องใช้วัสดุที่สะอาดรองเพื่อไม่ให้ผลทุเรียนสัมผัสพื้นดินโดยตรง

(5) การคัดเกรด ทุเรียนหอมทองเขาบรรทัด มีการแบ่งเป็น 3 เกรด ดังนี้

(5.1) เกรดพรีเมียม มีพูเต็มอย่างน้อย 4 พูเต็ม อาจมีร่องรอยการเข้าทำลายของแมลงได้เฉพาะบริเวณผิวเปลือกนอกสุด ผลมีความสมบูรณ์ รูปทรงสวย ไม่บิดเบี้ยว น้ำหนักตั้งแต่ 3 กิโลกรัมขึ้นไป

(5.2) เกรดดี มีพูเต็มอย่างน้อย 3 พู 1 เม็ด มีร่องรอยการเข้าทำลายของโรคและแมลงได้เฉพาะบริเวณผิวเปลือกนอกสุด รูปทรงอาจบิดเบี้ยวได้เล็กน้อย น้ำหนักตั้งแต่ 2.2 กิโลกรัมขึ้นไป

(5.3) เกรดตกเกรด มีพูเต็มอย่างน้อย 3 มีร่องรอยการเข้าทำลายของโรคและแมลงได้แต่ต้องไม่กระทบเนื้อภายใน รูปทรงบิดเบี้ยวได้ น้ำหนักตั้งแต่ 2.2 กิโลกรัมลงมา

(6) การขนย้ายผลผลิตควรใส่ในเชิง หรือวัสดุรองรับที่เหมาะสม และก่อนการส่งมอบผลผลิตต้องทำความสะอาดทุกเศษใบไม้ ใบหญ้า ที่ติดอยู่ตามผลด้วย

การบรรจุหีบห่อ

(1) รายละเอียดบนฉลาก หรือบรรจุภัณฑ์ ให้ประกอบด้วยคำว่า “ทุเรียนหอมทองเขาบรรทัด หรือ Monthong Khao Bantad Durian หรือ Durian Monthong Khao Bantad ”

(2) ให้ระบุชื่อและสถานที่ผลิตหรือจัดจำหน่าย วันที่ผลิต วันหมดอายุ วิธีการบริโภค หรือข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค และเป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ซื้อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดตราดเป็นจังหวัดชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ตั้งอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 11 องศา ถึง 12 องศา 45 ลิปดาเหนือ และระหว่างเส้นลองจิจูดที่ 102 องศา 15 ลิปดา ถึง 102 องศา 55 ลิปดาตะวันออก มีทิวเขาบรรทัดยาว 156 กิโลเมตรเป็นพรมแดนด้านตะวันออก ด้านทิศตะวันตกมีชายฝั่งทะเลยาว 156.5 กิโลเมตร มีอาณาบริเวณที่เป็นเกาะ จำนวน 52 เกาะ ลักษณะภูมิประเทศจึงโอบล้อมด้วยทิวเขาและทะเล สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบบริเวณภูเขา ที่สูงบริเวณภูเขา และที่ราบต่ำชายฝั่งทะเลอ่าวไทยทางทิศตะวันตก สำหรับพื้นที่ทำการเกษตรโดยส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบบริเวณเชิงเขาทางทิศตะวันออก คือ ทิวเขาบรรทัด มีความอุดมสมบูรณ์มาก ทรัพยากรดินประกอบด้วยดินชุดต่าง ๆ จำนวน 70 ชุด ลักษณะดินเป็นดินร่วน ดินต้นระบายน้ำได้ดี ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินในช่วง 4.5 – 6.0 จึงเหมาะสมต่อการปลูกพืชสวน

สภาพภูมิอากาศ จังหวัดตราดอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดเวียน ประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูกาลแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้ามาปกคลุมประเทศไทย แต่เนื่องจากจังหวัดตราดตั้งอยู่บริเวณละติจูดที่ต่ำและมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลจึงได้รับอิทธิพลจากลมทะเลทำให้อากาศไม่หนาวเย็นมากนัก

ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม เมื่อเปลี่ยนเขาสีฤดูร้อนอากาศจะร้อนขึ้นแต่จะได้รับกระแสลมจากทะเลทำให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนัก ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นระยะที่มีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย จึงนำความชื้นจากทะเลอันดามันพัดมาอ่าวไทยเขาสีภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อากาศจะชุ่มชื้น อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.3 องศาเซลเซียส ด้วยสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสม ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งนำความชื้นและฝนมาปะทะกับแนวเขาบรรทัด ทำให้ปริมาณฝนตกมาก อีกทั้งจังหวัดตราดยังได้รับอิทธิพลจากแรงลมทะเลเข้าปะทะกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลไปจนถึงพื้นที่เทือกเขาบรรทัด จึงส่งผลให้สภาพความชื้นในอากาศแห้งเร็วกว่าปกติทำให้ทุเรียนเกิดอาการเครียดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ จึงเกิดการกระตุ้นให้ต้นทุเรียนออกดอกได้เร็วขึ้น และยังส่งผลต่อช่วงอายุในการเก็บเกี่ยวทำให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ก่อนพื้นที่อื่น และทำให้ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด มีผลผลิตออกสู่ตลาดในช่วงต้นฤดู และสามารถบริโภคทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัดได้ก่อนพื้นที่อื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้

ประวัติความเป็นมา

ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เป็นพันธุ์ทุเรียนที่เกษตรกรในจังหวัดตราดนิยมปลูกมากที่สุด ประวัติการนำทุเรียนพันธุ์หมอนทองเข้ามาปลูกในจังหวัดตราดไม่แน่ชัด แต่คาดว่ามีการปลูกเป็นการค้ามากกว่า 50 ปี แต่เดิมมีการปลูกพืชหลากหลาย เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วลิสง เป็นต้น รวมไปถึงพืชไร่ต่าง ๆ ต่อมา มีการส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นและไม้ผล เช่น ยางพารา เงาะ มังคุด และทุเรียน เป็นต้น ทำให้สร้างรายได้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะทุเรียนหมอนทอง ซึ่งเป็นทุเรียนที่ขายได้ราคาสูงกว่าสายพันธุ์อื่น ๆ เนื่องจากน้ำหนักดี ให้ผลผลิตต่อไร่สูง จึงขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเรื่อยมา ด้วยสภาพภูมิประเทศของจังหวัดตราดมีทั้งพื้นที่ติดทะเลและภูเขา ทำให้ได้รับอิทธิพลจากไอทะเล และแร่ธาตุจากแนวเขาบรรทัด ซึ่งเป็นภูเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับคุณภาพและชื่อเสียงของทุเรียนพันธุ์หมอนทองที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดตราด ทำให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา นายเรือง ศรีนาราง เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดตราด เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพทำสวน ประจำปี 2562 เป็นเกษตรกรรายแรกที่ใช้ชื่อ “ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด” ในการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนให้แก่ผู้บริโภคภายในประเทศ เกษตรกรจึงได้เริ่มใช้คำว่า “ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด” เป็นชื่อทางการค้าให้กับผลผลิตทุเรียนหมอนทองที่มีพื้นที่ปลูกอยู่บริเวณแนวเทือกเขาบรรทัด เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทุเรียนหมอนทองที่ปลูกในพื้นที่ดังกล่าว และเผยแพร่ชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้บริโภค ต่อมาการใช้ชื่อ “ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด” ขยายไปยังกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนท่ากุ่ม - เนินทราย และกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนใน 5 อำเภอของจังหวัดตราด ด้วยความมีชื่อเสียงของทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัดนั้น ในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการจัดงานสมาร์ตฟาร์มเมอร์แฟร์ โดยเปิดสวนให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมสวน และรับประทานบุฟเฟต์ผลไม้ โดยเฉพาะทุเรียนหมอนทอง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดตราดได้นำนักท่องเที่ยวชาวกัมพูชาเข้าร่วมงาน ยิ่งทำให้ชื่อของทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัดเป็นที่รู้จักจากนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคเป็นวงกว้าง นอกจากนี้สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด ยังได้สนับสนุนกล่องบรรจุภัณฑ์ “ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด” เพื่อจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์ภายในประเทศอีกด้วย

4. ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การปลูกและผลิต ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ ของจังหวัดตราด ได้แก่ อำเภอเมืองตราด อำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ อำเภอแหลมงอบ และอำเภอเขาสมิง รายละเอียดตามแผนที่

5. การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด ต้องปลูกและผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด ตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

6. เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด
- (2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์
ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด

ขอบเขตพื้นที่การปลูกและผลิต ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ ของจังหวัดตราด ได้แก่ อำเภอเมืองตราด อำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ อำเภอแหลมงอบ และอำเภอเขาสมิง